

พฤติกรรมการรังแกผู้อื่น และการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล Cyberbullying Behavior and Cybervictimization Among Nursing Students

หทัยชนก	เผ่าวิริยะ *	Hathaichanok	Phaowiriya *
นารีรัตน์	บุญเนตร **	Nareerat	Boonnate **
จินห์จุฑา	ชัยเสนา ดาลลาส **	Jinjutha	Chaisena Dallas **
วรรณทนา	ศุภสีมานนท์ **	Wantana	Suppaseemanont **

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์เป็นปัญหาที่พบมากขึ้นและมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบ (descriptive comparison research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล และ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 จำนวน 300 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่ง ชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามชั้นปีของนิสิต แล้วสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) แบบไม่แทนที่ รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม ถึง กันยายน พ.ศ. 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบบประเมินพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ และแบบประเมินการตกเป็นเหยื่อการรังแกทางอิเล็กทรอนิกส์ ของโดแอนและคณะ และแบบสอบถามเจตคติเชิงสังคมของพันธุลาวัลย์และคณะ และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าเท่ากับ 0.84 0.82 และ 0.81 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบพหุคูณตามวิธีของเชฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่า นิสิตพยาบาลไม่มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ ร้อยละ 38.00 และมีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ ร้อยละ 62.00 ส่วนการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ พบว่า นิสิตพยาบาลไม่มีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ร้อยละ 26.00 และมีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ร้อยละ 74.00 นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการหาวิธีการที่จะช่วยป้องกันและลดปัญหาที่เกิดจากการมีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาลต่อไปได้

* ผู้เขียนหลัก, อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* Corresponding Author, Lecturer, Faculty of Nursing, Burapha University, hathai_ns@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Burapha University

วันที่รับบทความ 1 เมษายน 2562 วันที่แก้ไขบทความ 15 กรกฎาคม 2562 วันที่ตอบรับบทความ 20 กันยายน 2562

คำสำคัญ: พฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์, เหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์, นิสิตพยาบาล

Abstract

Cyberbullying behavior and cybervictimization is an increasingly common problem and spreading rapidly. This research was the descriptive comparison research that aimed to study 1) the cyberbullying behavior and cybervictimization among nursing students, 2) compare the cyberbullying behavior and cybervictimization among 1st to 4th year nursing students. The sample consisted of 300 nursing students, recruited by a stratified random sampling technique then simple random sampling technique, during March to September 2018. The research instruments included a demographic information sheet, the Cyberbullying Behavior Questionnaire and the Cybervictimization Questionnaire developed by Doane et al., and the Social Desirability Scale developed by Panthulawan et al. The reliability was tested and yielded as 0.84, 0.82 and 0.81. Data were analyzed by using descriptive statistics, one-way analysis of variance, and multiple comparison test by Scheffe' test.

The results revealed that:

Thirty-eight percent of the subjects were not found to have cyberbullying behavior and 62.20% had cyberbullying behavior. The overall cybervictimization founded that 26.00% were not found to have cybervictimization and 74.00% had cybervictimization. Furthermore, it was found that mean scores of cyberbullying behaviors and cybervictimization among 1st to 4th year nursing students were not significantly different at the .05 level. The results of this study can be used to prevent and reduce the cyberbullying behavior and cybervictimization problems of nursing students.

Keywords: *Cyberbullying behavior, Cybervictimization, Nursing students*

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีในการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารโดยใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถใช้ในการสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งรูปแบบข้อความที่เป็นตัวอักษร วิดีโอหรือรูปภาพ เกมออนไลน์ และการใช้เครือข่ายทางสังคมต่างๆ (Melis & Serra, 2014) จากข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2559 พบว่า กลุ่มที่มีการใช้จำนวน ชั่วโมงอินเทอร์เน็ตสูงที่สุด คือ กลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Gen Y) เมื่อเทียบกับเจนเนอเรชั่นอื่นๆ (Ministry of Information and Communication, 2016) ประชากรในกลุ่ม Gen Y ปัจจุบันมีอายุอยู่ในช่วง 17-36 ปี

ซึ่งอยู่ในช่วงมัธยมปลายจนถึงวัยทำงาน และนิสิตนักศึกษา ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี แต่ก็เปรียบเสมือนเหรียญสองด้านที่มีทั้งผลดีและผลเสียหากมีการนำไปใช้ในทางที่ผิด (Kwan & Skoric, 2013) มีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในทางที่ไม่เหมาะสมเพื่อปลดปล่อยอารมณ์รุนแรง (Wildermuth & Davis, 2012) เกิดเป็นการรังแกกันรูปแบบใหม่ผ่านเครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์มือถือ ที่เรียกว่า “พฤติกรรมกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์” (cyberbullying)

พฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์เป็นปัญหาที่พบมากขึ้นและมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเนื่องจากสามารถลงมือกระทำผ่านหลายช่องทางของการสื่อสาร (Kowalski, Limber, & Agatston, 2008) ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์หรือบุคคลอื่นๆ ไม่สามารถทราบได้ว่าใครเป็นผู้รังแก และหากเหยื่อการรังแกมีความโกรธแค้นก็สามารถใช้ช่องทางนี้ในการโต้ตอบหรือรังแกกลับได้ทันทีเช่นกัน (Fowler, 2016) จึงทำให้ทุกคนที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร มีโอกาสที่จะเป็นทั้งผู้รังแกผู้อื่นและผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Burnham, Wright, & Houser, 2011; Melis & Serra, 2014) การรังแกผ่านโลกไซเบอร์คือ การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยมาในรูปแบบของการใส่ร้ายป้ายสี การทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าถูกคุกคาม การดูหมิ่น การทำให้อับอาย การข่มขู่ โดยการส่งข้อความ รูปภาพ และคลิปวิดีโอต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและช่องทางการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ผ่านโลกไซเบอร์โดยตรง หรือส่งเข้าตามช่องทางออนไลน์อื่นที่เป็นสาธารณะ (Englander, 2011; O'Brien & Moules, 2010) ทั้งนี้ ผู้รังแกมีเจตนาให้ผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกเกิดความตึงเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจ (Samoh, Boonmongkon, Ojanen, Samakkeekarom, & Guadamuz, 2014)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับอุบัติการณ์ของพฤติกรรมกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ไว้อย่างหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชนเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดจากสาเหตุด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ จากการสำรวจปัญหาดังกล่าวในระดับโลก พบว่าความชุกของพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์มีมากถึงร้อยละ 20-40 (Tokunaga, 2010) และในเด็กนักเรียนจาก 40 ประเทศทั่วโลก มีพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ ถึงร้อยละ 8.6 - 45.2 ในเด็กชาย และร้อยละ 4.8 - 35.8 ในเด็กหญิง (Craig et al., 2009) ในประเทศสหรัฐอเมริกายังพบอุบัติการณ์

ของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ถึง 1 ใน 7 ของพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ (National Crime Prevention Council [NCPC], 2014) จากรายงานของ United Nations Children's Fund [UNICEF] พบว่า ร้อยละ 19.7 ของนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเคยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์อย่างน้อยหนึ่งครั้ง และร้อยละ 54.4 เคยตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์อย่างน้อยหนึ่งครั้ง (Suriyabandara, 2017) สำหรับการศึกษาในประเทศไทยพบว่า มีนักเรียนและนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศที่เคยเป็นผู้รังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ และเป็นผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (ร้อยละ 33.6 และ 43.1 ตามลำดับ) (National Institute for Child and Family Development, 2010) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Samoh et al. (2014) ที่พบว่าเยาวชนหญิงร้อยละ 45.4 เคยถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ โดยแบ่งเป็นการรังแกในลักษณะการโจมตีข่มขู่ออนไลน์ การถูกคุกคามทางเพศออนไลน์ และการถูกบันทึกหรือเผยแพร่ข้อมูลออนไลน์ในลักษณะการให้ร้าย (ร้อยละ 41.4 ร้อยละ 5.3 และร้อยละ 16.3 ตามลำดับ) และจากการศึกษาในนิสิตระดับมหาวิทยาลัยของ Amaraphibal (2016) พบว่ามีนิสิตที่มีพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์อยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง ลักษณะของผู้รังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีปัญหาด้านจิตใจและพฤติกรรม โดยมีทั้งอาการวิตกกังวลและมีภาวะซึมเศร้าร่วมด้วย (Bonanno & Hymel, 2013; Yang et al., 2013) บางรายมีความคิดฆ่าตัวตาย (Bonanno & Hymel, 2013; Heikkila et al., 2013) และมีปัญหาสุขภาพจิต (Yen et al., 2014) ภายหลังการรังแกผู้รังแกอาจเกิดความรู้สึกผิดและเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีผลให้กระทบต่อการดำเนินชีวิต เช่น ทำให้ผู้รังแกเก็บตัว แยกตัวออกจากสังคม และมีปัญหาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหรือกลุ่มเพื่อน (Archaphet, 2017)

ผลกระทบของการเป็นผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (cybervictimization) มีผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (O'Brien & Moules, 2010; Veenstra, 2011) โดยพบว่า ผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์มีความรู้สึกว่าตนเองไร้พลังอำนาจในการหยุดยั้งการถูกรังแก และมีความกลัวที่จะปรึกษากับผู้อื่นแม้จะรับรู้ว่าคุณเองไม่สามารถที่จะจัดการกับปัญหาได้ (Lampman, 2012; McKay, Arnold, Fratzl, & Thomas, 2008; Minor, Smith, & Brashen, 2013) จึงทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ได้รับผลกระทบทางจิตใจมากกว่าผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกทางกายภาพ (Wang, Nansel, & Iannotti, 2011) หากผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ไม่มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม อาจกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น กระวนกระวาย ซึมเศร้า มีอาการทางจิตประสาทหลอน หวาดกลัว วิดกกังวล เป็นทุกข์ และมีปัญหาบุคลิกภาพ และในกรณีที่รุนแรงมาก ผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกบางคนอาจมีพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่นหรือทำร้ายตนเอง หรืออาจมีความคิดฆ่าตัวตายและพยายามฆ่าตัวตายได้ (Amaraphibal, Rujipak, & Payakkakom, 2013; O'Brien & Moules, 2010; Shariff, 2008; Veenstra, 2011; Wang et al., 2011) นอกจากนี้ยังพบว่า การรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์มีผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักศึกษา เช่น ทำให้เกิดความโกรธ ความเศร้า ความเจ็บปวด ความลำบากใจ ความเกลียดชัง ความวิตกกังวล มีแนวโน้มเกิดภาวะซึมเศร้า มีความคิดฆ่าตัวตาย มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ มีการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำ ขาดเรียน ไม่มีสมาธิ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Aricak, 2016; Giovazolias & Malikioti-Loizos, 2016; Kokkinos, Antoniadou, & Markos, 2014)

จากสถานการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นพบว่าการศึกษเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของกลุ่มนิสิตนักศึกษายังมีค่อนข้างน้อยต่างๆ ที่เป็นกลุ่มที่มี

การเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนิสิตพยาบาลเนื่องจากในปัจจุบันได้มีการสอนทางการพยาบาลโดยใช้ระบบ E-learning ทำให้ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้สะดวกในหลายช่องทาง (Puengchompoo & Panuthai, 2014) แสดงให้เห็นว่านิสิตพยาบาลในปัจจุบันได้มีการเข้าถึงเทคโนโลยีได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มที่มีความคาดหวังจากสังคมค่อนข้างสูงในเรื่องพฤติกรรมกรรมการแสดงออกต่างๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและขณะปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล ซึ่งหากมีการแสดงออกในทางที่ไม่เหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือทางวิชาชีพได้ นอกจากนี้หากมีการตกเป็นเหยื่อการรังแกก็อาจส่งผลกระทบต่อด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล เพื่อให้การศึกษาด้านการพยาบาลได้ก้าวหน้าเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัญหาที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีการสื่อสารบนโลกไซเบอร์ ผลการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางการป้องกันการเกิดพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาลได้อย่างทันทั่วถึง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาลเป็นอย่างไร
2. พฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1

ถึง 4 มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพของ Eysenck (Eysenck's personality) ซึ่งอธิบายว่าบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของบุคคลขึ้นอยู่กับจำนวนกิจกรรมในระบบประสาท ซึ่งจิตใจให้แต่ละบุคคลมีการพัฒนาไปในแนวทางที่แน่นอน สำหรับบุคลิกภาพที่แสดงออกจะมาจากระบบประสาทนั้นจะได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรม และจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลเคยได้รับมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เคยมีประวัติถูกกระทำรุนแรงในวัยเด็กหรืออยู่ในสถานการณ์ที่เคยเห็นพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ใช้ความรุนแรงจะเกิดการเรียนรู้และซึมซับพฤติกรรมเหล่านั้น ทำให้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่มักจะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา และมีแนวโน้มในการพัฒนาไปเป็นบุคลิกภาพผิดปกติ (personality disorders) ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อตนเองและสังคม รวมถึงการแสดงพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลด้วย (Suriyabandara, 2017) ส่วนกลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบอารมณ์หวั่นไหว (neuroticism) คือ บุคลิกลักษณะอารมณ์ที่ไม่มั่นคง ย้ำคิด รู้สึกกังวล โกรธง่าย ท้อแท้ง่าย รู้สึกอึดอัดง่าย รับมือกับความเครียดได้ยาก จะมีแนวโน้มในการเกิดความเจ็บป่วยได้ง่ายถ้าอยู่ในสภาวะตึงเครียด (Suriyabandara, 2017) และจากการศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศตุรกี ยังพบว่า กลุ่มบุคลิกลักษณะอารมณ์ที่ไม่มั่นคงมักจะมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียล ($r = .28, p < .01$) (ÇELİK, Atak, & Erguzen, 2012) ส่วนกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียล มักจะมีบุคลิกภาพที่วุ่นวายนอนง่าย ยอมตาม มีภาวะพึ่งพาสูง มีกลไกการเผชิญปัญหาที่ไม่ตอบโต้มันเฉย ($r = .16, p < .05$) และมีบุคลิกภาพไม่คงที่ ($r = .21, p < .01$) (ÇELİK, Atak, & Erguzen, 2012)

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่าน

โลกโซเชียลของนิสิตพยาบาล ข้อมูลนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้ความรู้ และนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ รวมถึงเป็นแนวทางการจัดระบบการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนิสิต และสร้างความตระหนักถึงผลเสียของการมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลเพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบ (descriptive comparison research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ในปีการศึกษา 2561 รวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม ถึง กันยายน พ.ศ. 2561 จำนวน 300 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปการวิเคราะห์อำนาจทดสอบ (power analysis) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ .05 อำนาจการทดสอบ (power) ที่ .80 และประมาณค่าขนาดอิทธิพล (estimated effect size) ที่ .80 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยกำหนดชั้นภูมิ (strata) เป็นลำดับชั้นปีของนิสิต ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 จากนั้นจะใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการสุ่มแบบไม่แทนที่ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มจากรหัสนิสิตจนได้ครบตามจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิที่กำหนด คือชั้นภูมิละ 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม 2) แบบรายงานตนเองเกี่ยวกับ

การรับรู้ถึงพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (Cyberbullying Experiences Survey [CES]) พัฒนาโดย Doane, Kelley, Chiang, and Padilla (2013) ซึ่งผู้วิจัยแปลจากต้นฉบับโดยแปลแบบสอบถามเป็นภาษาไทย แล้วนำไปแปลแบบย้อนกลับ (back translation technique) และ 3) แบบสอบถามเจตคติเชิงสังคมประเมินโดยใช้แบบรายงานตนเองเกี่ยวกับการตอบตามความปรารถนาของสังคม (Marlowe-Crowne Social Desirability Scale [MCSDS]) ของ Panthulawan, Kunaviktikul, Nantsupawat, and Srisuphan (2016)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานและแบบรายงานตนเองฯ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และได้้นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และ 0.82 ตามลำดับ ส่วนแบบสอบถามเจตคติเชิงสังคม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาใช้โดยไม่ได้มีการดัดแปลงข้อคำถามใดๆ จึงไม่ได้ทำการหาความตรงของเครื่องมือซ้ำ และได้นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งคณะผู้วิจัยจะดำเนินการโดยคำนึงถึงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก โดยได้ทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเข้าพบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาของการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย รวมถึงชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัยด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธ

การเข้าร่วมในการวิจัย และขอความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัย พร้อมทั้งให้ลงลายมือชื่อในใบยินยอม และเน้นย้ำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่าการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างการวิจัยหากกลุ่มตัวอย่างไม่พอใจหรือไม่ต้องการเข้าร่วมวิจัยสามารถปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผล และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง เช่น ผลต่อการเรียน เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะเก็บเป็นความลับ และนำเสนอเป็นข้อมูลทางวิชาการในภาพรวม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น และไม่มีผลใด ๆ ทั้งสิ้นต่อกลุ่มตัวอย่าง หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามคณะผู้วิจัยได้ตลอดเวลา ในกรณีที่พบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยมีปัญหาพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นหรือการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ และต้องการความช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และเมื่อพบว่ามีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ผู้วิจัยได้พิจารณาส่งต่อไปยังหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย และผู้วิจัยมอบของที่ระลึกให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นการตอบแทนการเข้าร่วมการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์โดยรวม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 โดยทำการทดสอบการกระจายของข้อมูลด้วยสถิติทดสอบโคลโมโกรอฟสมินอฟ (Kolmogorov-Sminov test) พบว่ามีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ จึงใช้สถิติเอฟ (F-test) ในการทดสอบและวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ (multiple comparison test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีของ Scheffe' test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีอายุระหว่าง 18-22 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 91.70) รับเข้าศึกษาด้วยระบบแอดมิชชันกลางทั่วประเทศ (ร้อยละ 47.70) มีผลการเรียนสะสมทุกภาคการศึกษาจนถึงปัจจุบันในระดับ 3.00-3.40 (ร้อยละ 40.30) ส่วนใหญ่พักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 56.00) มีรายได้ต่อเดือนเพื่อใช้จ่ายขณะศึกษาต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 30.30) โดยได้รับจากผู้เป็นครอบครัว (ร้อยละ 93.70) และเพียงพอต่อการใช้จ่าย (ร้อยละ 86.70) มีประสบการณ์การใช้งานโลกโซเชียลเฉลี่ย 8.38 ปี (S.D.=2.37) อุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงโลกโซเชียลมากที่สุด คือ สมาร์ทโฟนหรือโทรศัพท์ และคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก (ร้อยละ 35.64 และ 33.02 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่จะใช้งานที่บ้านพักหรือหอพัก (ร้อยละ 21.00) และใช้โลกโซเชียลเป็นช่องทางในการสื่อสารกับผู้อื่นผ่านทาง Line และ Facebook มากที่สุด (ร้อยละ 21.47 และ 21.03 ตามลำดับ) โดยมีวัตถุประสงค์ของการใช้งานเพื่อทำการบ้านหรือรายงานมากที่สุด (ร้อยละ 12.70) รองลงมาคือเพื่อสนทนาผ่านโปรแกรมแชท (ร้อยละ 12.30) มีระยะเวลาการใช้งานโลกโซเชียลเฉลี่ย 6.40 ชั่วโมงต่อวัน (S.D.=3.12) โดยส่วนใหญ่จะใช้งานในช่วงเวลา 20.01-24.00 น. และ 16.01-20.00 (ร้อยละ 44.44 และ 32.47 ตามลำดับ)

2. พฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลของนิสิตพยาบาล พบว่า

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียล ร้อยละ 38.00 และมีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียล ร้อยละ 62.00 โดยกลุ่มที่มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลพบว่ามีพฤติกรรมการประส่งค์ร้ายมากที่สุด (ร้อยละ 56.00) รองลงมาคือการทำให้อาย (ร้อยละ 42.00) การติดต่อที่ไม่พึงประสงค์ (ร้อยละ 27.00) และการหลอกลวง (ร้อยละ 9.00) ตามลำดับ

2.2 กลุ่มตัวอย่างไม่มีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียล ร้อยละ 26.00 และมีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียล ร้อยละ 74.00 โดยกลุ่มที่มีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลพบว่ามีอาการถูกทำให้ขย้านหน้ามากที่สุด (ร้อยละ 66.00) รองลงมาคืออาการถูกประส่งค์ร้าย (ร้อยละ 49.00) การถูกหลอกลวง (ร้อยละ 35.00) และการถูกติดต่อโดยไม่พึงประสงค์ (ร้อยละ 35.00) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมกรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 พบว่า

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลมากที่สุดคือชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 27.13) รองลงมาคือชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 26.32, 24.29 และ 22.27 ตามลำดับ) และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลมากที่สุดคือชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 27.95) รองลงมาคือชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 25.25, 24.92 และ 21.89 ตามลำดับ)

3.2 กลุ่มตัวอย่างในชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

3.3 กลุ่มตัวอย่างในชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มีคะแนนเฉลี่ยของการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

4. กลุ่มตัวอย่างมีการตอบตามความปรารถนาของสังคมโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 2.27) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4

พฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียล	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		F	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การติดต่อที่ไม่พึงประสงค์	0.60	1.53	0.70	1.41	0.69	1.84	0.69	1.47	.066	.978
2. การประสงค์ร้าย	3.08	4.53	2.79	3.83	3.01	4.33	2.27	3.33	.627	.598
3. การหลอกลวง	0.08	0.32	0.14	0.48	0.34	1.58	0.16	0.79	1.058	.367
4. การทำให้ขายหน้า	1.16	1.81	0.96	1.49	0.82	1.60	1.20	1.55	.880	.452
โดยรวม	4.92	6.99	4.59	6.02	4.86	7.19	4.32	5.41	.138	.937

* $p < .05$

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตกเป็นเหยื่อการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4

การตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียล	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		F	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การติดต่อที่ไม่พึงประสงค์	0.68	1.13	0.62	0.97	0.34	0.71	0.57	0.86	1.930	.125
2. การประสงค์ร้าย	1.87	2.71	2.04	3.04	1.50	2.47	1.91	2.53	.546	.651
3. การหลอกลวง	0.59	1.21	0.72	0.93	0.36	0.93	0.69	1.07	1.819	.144
4. การทำให้ขายหน้า	3.24	4.14	3.30	4.15	2.11	2.85	3.48	3.13	2.215	.086
โดยรวม	6.37	7.89	6.68	7.97	4.31	5.85	6.65	5.85	1.981	.117

* $p < .05$

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการตอบตามความปรารถนาของสังคมของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึง 4

การตอบตามความปรารถนาของสังคม	$\bar{X}$	S.D.
ชั้นปีที่ 1	3.20	1.68
ชั้นปีที่ 2	3.87	2.14
ชั้นปีที่ 3	5.04	2.68
ชั้นปีที่ 4	4.53	2.67
โดยรวม	4.51	2.27

การอภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ถึงร้อยละ 62.00 และมีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ร้อยละ 74.00 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ National Institute for Child and Family Development (2010) ที่พบว่ามึนนักเรียนนักศึกษาในสถาบันทั่วประเทศ ร้อยละ 33.60 เคยเป็นผู้รังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ และร้อยละ 43.10 เคยถูกผู้อื่นรังแกผ่านโลกไซเบอร์ และจากการศึกษาในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานครได้พบว่ามีผู้รังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ถึงร้อยละ 53.00 (Pavakul & Sukanich, 2011) นอกจากนี้ การศึกษาของ Musikapan, Pokpong, Songsiri, and Surat (2009) ยังพบว่าวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานครเคยถูกรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ถึงร้อยละ 43.90 การศึกษาในต่างประเทศของ MacDonald & Roberts-Pittman (2010) ในมหาวิทยาลัยมิดเวสต์ ประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า มีนักศึกษาจำนวนร้อยละ 8.60 เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ และร้อยละ 21.90 มีการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ การพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์เป็นจำนวนมากนั้น Archaphet (2017) พบว่าเกิดจากลักษณะของการสื่อสารในโลกไซเบอร์ที่ทำให้ทุกคนมีสถานะเท่าเทียมกัน รวมทั้งการไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ก็อาจทำให้เกิดการแสดงอารมณ์ที่รุนแรงและใช้วิธีการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ และในกรณีที่ผู้ถูกรังแกเกิดความโกรธแค้นก็อาจนำวิธีการเดียวกันมาใช้ เกิดการรังแกกลับทำให้เกิดวงจรของพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่ามึนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นทั้งผู้รังแกและผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกถึงร้อยละ 32.25 ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจเกิดเนื่องจากการถูกรังแกก่อน จึงทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการรังแกหาวิธีการจัดการด้วยวิธีการต่างๆ รวมถึงการใช้วิธีการรังแกกลับจากสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง

มีการเข้าถึงโลกไซเบอร์อย่างกว้างขวางและมีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมรังแกกัน ทั้งที่เป็นผู้รังแกและตกเป็นเหยื่อการรังแกซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาหรือผลกระทบอื่นๆ ที่หลากหลายตามมา โดยที่ความรุนแรงอาจมีมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่น กลุ่มผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแก หรือกลุ่มที่เป็นทั้งผู้รังแกผู้อื่นและผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแกก็ล้วนได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมดังกล่าวด้วยกันทั้งสิ้น

หากพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ มีพฤติกรรมการประสังค์ร้ายมากที่สุด (ร้อยละ 56.00) รองลงมาคือพฤติกรรมทำให้ขายหน้า (ร้อยละ 42.00) ซึ่งพฤติกรรมการประสังค์ร้ายประกอบด้วย การพยายามถามข้อมูลจากบุคคลที่สนทนาด้วยทั้งที่บุคคลนั้นไม่ต้องการตอบ การส่งข้อความหยาบคายไปให้การกวนโมโห การเรียกชื่อผู้อื่นอย่างไม่สุภาพ การโกหกเกี่ยวกับตัวตนของตนเองกับบุคคลอื่น และการโพสต์ภาพที่น่าอายของบุคคลอื่นไปให้ผู้อื่นดูทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนพฤติกรรมทำให้ขายหน้าประกอบด้วย การใช้คำหยาบคายต่อผู้อื่น การโพสต์รูปของผู้อื่นโดยที่ผู้อื่นไม่ต้องการให้บุคคลอื่นเห็น และการสวมรอยเป็นผู้อื่นในขณะทำการสนทนา พฤติกรรมการรังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ที่พบนี้สอดคล้องกับหลายการศึกษาที่ผ่านมา โดยจากการศึกษาของ Musikapan et al. (2009) ที่ทำการศึกษาในวัยรุ่นหญิงไทยพบว่ารูปแบบของการรังแกมีทั้งในลักษณะการโจมตีข่มขู่ การคุกคามทางเพศ และการบันทึกและเผยแพร่ข้อมูลในลักษณะให้ร้าย และสอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศเกี่ยวกับรูปแบบของการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ที่พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการด่าทอโดยใช้ภาษาที่รุนแรงหรือหยาบคาย การปล่อยข่าวลือให้ผู้อื่นเสียหาย และการสวมรอยเป็นผู้อื่น (Cyberbullying Research Center, 2015) ทั้งนี้ อธิบายได้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวอาจเนื่องมาจากความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในปัจจุบัน

ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ซึ่งจากการศึกษานี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้งานโลกโซเชียลผ่านทางโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนถึงร้อยละ 99.70 โดยช่องทางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นส่วนใหญ่คือ โปรแกรมสนทนา Line และ Facebook คิดเป็นร้อยละ 98.70 และ 96.70 ตามลำดับ ซึ่งช่องทางดังกล่าวอาจทำให้เกิดการสร้างและแสดงอัตลักษณ์แห่งตน สร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มเพื่อน พัฒนาความสัมพันธ์ทางเพศ รวมถึงการใช้อุปกรณ์การสื่อสารในการรังแกกันผ่านโลกโซเชียลมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการศึกษาที่ผ่านมาของ Dounget (2016) ที่พบว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการใช้โปรแกรม Facebook ในการรังแกกันผ่านโลกโซเชียลมากที่สุด รองลงมาคือโปรแกรม Line และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sittichai and Tudkuea (2017) ที่พบว่าเยาวชนมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะ Facebook และ Line ในการรังแกผู้อื่นบนโลกโซเชียลมากที่สุด

พฤติกรรมด้านการติดต่อที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมด้านการหลอกลวงเป็นพฤติกรรมที่พบรองลงมา โดยในผู้ที่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลพบร้อยละ 27.00 และ 9.00 ตามลำดับ ส่วนในผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลพบพฤติกรรมด้านการติดต่อที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมด้านการหลอกลวงเท่ากันในทั้งสองด้านโดยพบร้อยละ 35.00 สำหรับพฤติกรรมการติดต่อที่ไม่พึงประสงค์ประกอบด้วย การส่งข้อความข่มขู่อาฆวนทางเพศโดยที่ผู้อื่นไม่ต้องการ การส่งข้อความไปบอกว่าจะตามหาให้ได้ว่าพักอาศัยอยู่ที่ใด การส่งข้อความไปให้คนแปลกหน้าเพื่อขอมีเพศสัมพันธ์ การทำให้ผู้อื่นกลายเป็นตัวตลกในสายตาของคนอื่น และการโพสต์ภาพของผู้อื่นที่กำลังทำผิดกฎหมาย ส่วนพฤติกรรมการหลอกลวงนั้นประกอบด้วย การพยายามติดต่อเพื่อพบตัวจริงของบุคคลที่คุยด้วยทางโซเชียลและการส่งภาพเปลือยไปให้โดยที่ผู้อื่นไม่ต้องการ รวมทั้งการถูกดัดแปลงรูปให้ดูไม่ดีหรือการเขียนข้อความที่ไม่ดีเกี่ยวกับบุคคลอื่นแล้วโพสต์ลงบนโลกโซเชียล ซึ่งสอดคล้องกับหลายการศึกษา

ที่ผ่านมา โดย Finn (2004) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรังแกกันผ่านโลกโซเชียลในนิสิตนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า มีนักศึกษาประมาณร้อยละ 10-15 ที่ได้รับอีเมลหรือข้อความด่วนที่ข่มขู่หรือล่วงละเมิด และมีกว่าร้อยละ 50 ที่ได้รับเนื้อหาลามกที่ไม่พึงประสงค์ ส่วนในประเทศไทยนั้นมีการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ของ Surat (2011) ที่พบว่าวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลจะมีรูปแบบของพฤติกรรม การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับ การใส่ร้ายป้ายสี การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นเท็จ การติดต่อภาพอนาจาร การคำทอออนไลน์ และการสวมรอยเป็นผู้อื่น เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลของกลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 1-4 ทั้งโดยรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในนิสิตในแต่ละชั้นปีมีช่วงวัยที่ใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18-22 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัยจึงอาจทำให้มีปัจจัยกระตุ้นที่คล้ายกัน ทั้งนี้ในนิสิตชั้นปีที่ 1 จะเป็นช่วงของการปรับตัวจากการเปลี่ยนสถานศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมาสู่รั้วมหาวิทยาลัย ทำให้ต้องมีการสร้างสัมพันธภาพและทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ สถานที่ใหม่ที่อาจยังไม่คุ้นเคยกันมากนัก จึงอาจพบการใช้วิธีการรังแกกันผ่านโลกโซเชียลได้ เมื่อผ่านมาสู่ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 แล้วก็อาจมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่ม รวมถึงเกิดความรู้สึกอยากมีพลังอำนาจเหนือกลุ่มอื่นหรือผู้อื่นจึงทำให้มีพฤติกรรมกรรมการรังแกและการตกเป็นเหยื่อการรังแกได้เพิ่มขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลให้ไม่พบความแตกต่างของการมีพฤติกรรมกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลของนิสิตทั้ง 4 ชั้นปี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sukum (1999) ที่กล่าวไว้ว่าในช่วงวัยที่ใกล้เคียงกันบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม จึงมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของแต่ละคน

ที่แตกต่างกันทำให้บางคนอาจกลายเป็นผู้รังแกคนอื่น ในบางคนก็มีบุคลิกภาพที่มักจะถูกรังแกได้ง่ายทำให้เมื่อต้องมาอยู่ร่วมกันในบริบทของสถานศึกษาจึงมีโอกาที่จะถูกรังแกและตกเป็นเหยื่อการรังแกไม่ต่างกัน นอกจากนี้จากการศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม การรังแกกันผ่านโลกโซเชียลของ Surat (2018) ยังพบว่าเกิดจากเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้รังแกกับผู้ตกเป็นเหยื่อการรังแก ซึ่งส่วนใหญ่ทั้งสองฝ่ายมักมีความสัมพันธ์เป็นเพื่อนสนิทหรือเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ส่วนสาเหตุอันดับสองเกิดจากการเล่นสนุกด้วยความคึกคะนองระหว่างกลุ่มเพื่อนโดยความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายยังเป็นเพื่อนสนิทกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยที่ฝ่ายผู้รังแกกระทำไปเพราะคิดว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นเพียงการเล่นสนุกเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นหากบุคคลมีทัศนคติที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงก็จะทำให้มีการกระทำความรุนแรงหรือเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นได้ (Kongsuwan, Suttharungsee, & Vanaleesin, 2019)

เมื่อพิจารณาการตอบตามความปรารถนาของสังคมของกลุ่มตัวอย่างจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยของการตอบตามความปรารถนาของสังคมเท่ากับ 3.20 (S.D.=1.68) ซึ่งน้อยที่สุดในทั้ง 4 ชั้นปี โดยชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยของการตอบตามความปรารถนาของสังคมที่ใกล้เคียงกัน คือ 3.87, 5.04 และ 4.53 ตามลำดับ (S.D.= 2.14, 2.68 และ 2.67) ทั้งนี้อธิบายได้ว่าในชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่จะทำการเรียนการสอนอยู่ภายนอกคณะพยาบาลศาสตร์ ส่วนชั้นปีที่ 2 ถึง 4 จะเป็นการเรียนที่อยู่ในคณะพยาบาลศาสตร์เป็นหลักซึ่งการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์นี้จะมีกระบวนการเตรียมนิสิตเพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะตามความคาดหวังของวิชาชีพที่เน้นการแสดงออกถึงคุณภาพต่อบุคคลทั่วไปทั้งที่เป็นผู้รับบริการและบุคคลอื่นจึงอาจทำให้มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการความปรารถนาของสังคมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในชั้นปีที่ 1 อย่างไรก็ตามในขณะที่การตอบตามความปรารถนาของสังคมของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน

แต่กลับพบพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาการรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลของนิสิตพยาบาลในยุคปัจจุบันมีอุบัติการณ์ที่มากขึ้นและจำเป็นต้องได้รับการดูแลและแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยอาจนำวิธีการที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับกิจกรรมในหลักสูตร หรือพัฒนาหลักสูตรเสริมวิชานอกห้องเรียนเพื่อให้ให้นิสิตพยาบาลได้เกิดการพัฒนาตนเองและนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการศึกษาทางการพยาบาล คณะจารย์ในสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลควรนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ความรู้ และนำไปพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ รวมถึงเป็นแนวทางการจัดระบบการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนิสิต และสร้างความตระหนักถึงผลเสียของการมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลเพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นและการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลของนิสิตพยาบาล

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Amaraphibal, A. (2016). Cyber-bullying victimization among youths: Risk factor, mental health impacts and reporting to the third person. *Research Methodology & Cognitive Science*, 14(1), 59-73. (In Thai).
- Amaraphibal, A., Rujipak, T., & Payakkakom, A. (2013). A model explaining violent behavior among youth: A case study of middle school students in Bangkok, Thailand. *International Journal of Asian Social Science*, 3(3), 703-726.
- Archaphet, N. (2017). Cyberbullying: Aggressive misbehavior and innovation for solution. *Journal of Social Communication Innovation*, 1(9), 100-106. (In Thai).
- Aricak, O. T. (2016). The relationship between mental health and bullying. In Cowie, H., & Myers, C. A. (Eds.), *Bullying among University Students: Cross-national perspectives* (pp. 76–90). London, UK: Routledge.
- Bonanno, R. A., & Hymel, S. (2013). Cyber bullying and internalizing difficulties: Above and beyond the impact of traditional forms of bullying. *Journal of Youth and Adolescence*, 42(5), 685-697.
- Burnham, J. J., Wright, V. H., & Houser, R. A. (2011). Cyberbullying: Emergent concerns for adolescents and challenges for school counselors. *Journal of School Counseling*, 9(15), 619-640.
- ÇELİK, S., Atak, H., & Erguzen, A. (2012). The effect of personality on cyberbullying among university students in Turkey. *Kişilik Özelliklerinin Siberzorbalık Üzerindeki Etkisi*, (49), 129-150.
- Craig, W., Harel-Frisch, Y., Fogel-Grinvald, H., Dostaler, S., Hetland, J., Simons-Morton, B., ..., & Molcho, M. (2009). A cross-national profile of bullying and victimization among adolescents in 40 countries. *International Journal of Public Health*, 54, 216–224.
- Cyberbullying Research Center. (2015). *2015 cyberbullying data*. Retrieved from <http://cyberbullying.org/2015-data>
- Doane, A. N., Kelley, M. L., Chiang, E. S., & Padilla, M. A. (2013). *Development of the cyberbullying experiences survey*. Retrieved from <http://eax.sagepub.com/content/1/3/207>
- Doungpet, B. (2016). *Cyberbullying of Higher Education Students in Chiang Mai*. (Independent Study), Maejo University. (In Thai)
- Englander, E. K. (2011). *MARC freshman study 2011: Bullying, cyberbullying, risk factors and reporting*. Retrieved from http://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=marc_reports
- Finn, J. (2004). A survey of online harassment at a university campus. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(4), 468-483.
- Fowler, D. (2016). *Back to school-let's keep our kids safe online*. Retrieved from <https://www.act-on.com/blog/back-to-school-lets-keep-our-kids-safe-online>

- Giovazolias, T., & Malikiosi-Loizos, M. (2016). Bullying at Greek universities: An empirical study. In Cowie, H., & Myers, C. A. (Eds.), *Bullying among university students: Cross-national perspectives* (pp. 110–126). London: Routledge.
- Kokkinos, C. M., Antoniadou, N., & Markos, A. (2014). Cyber-bullying: An investigation of the psychological profile of university student participants. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 35(3), 204–214. doi: 10.1016/j.appdev.2014.04.001
- Kongsuwan, V., Suttharungsee, W., & Vanaleesin, S. (2019). The effect of the development of a core-team youth Thai-Muslim program toward violence prevention among youths in Southern Thailand. *Nursing Journal*, 46(2), 108–119. (In Thai)
- Kowalski, R. M., Limber, S. P. & Agatston, P. W. (2008). *Cyberbullying: Bullying in the digital age*. Malden MA: Blackwell Publishing.
- Kwan, G. C. E., & Skoric, M. M. (2013). Facebook bullying: An extension of battles in school. *Computers in Human Behavior*, 29(1), 16–25.
- Lampman, C. (2012). Women faculty at risk: U.S. professors report on their experiences with student incivility, bullying, aggression, and sexual attention. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 5, 184–208.
- MacDonald, C. D., & Roberts-Pittman, B. (2010). Cyber-bullying among college students: Prevalence and demographic differences. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 2003–2009.
- McKay, R., Arnold, D. H., Fratzl, J., & Thomas, R. (2008). Workplace bullying in academia: A Canadian study. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 20(2), 77–100.
- Melis, S. O., & Serra, I. (2014). The perception of cyberbullying and cybervictimization by university students in terms of their personality factors. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 4379–4383.
- Ministry of Information and Communication. (2016). *Survey report of internet users' behavior*. Retrieved from https://www.msociety.go.th/article_attach/17972/20096.pdf
- Minor, M. A., Smith, G. S., & Brashen, H. (2013). Cyberbullying in higher education. *Journal of Educational Research and Practice*, 3, 15–29.
- Musikapan, W., Pokpong, S., Songsiri, N., & Surat, P. (2009). *Cyber bullying behavior among Youths in Bangkok*. Bangkok: The Wisdom Society for Public Opinion Research of Thailand. (In Thai)
- National Crime Prevention Council [NCPC]. (2014). *Cyber-bullying victimization among youths: Risk factor, mental health impacts and reporting to the third person*. Retrieved from <http://obullying.com/cyberbullying-bullying-statistics-2014-finally>
- National Institute for Child and Family Development. (2010). *Cyber-bully*. Retrieved from <http://www.momypedia.com/webboard/-625177/>

- O'Brien, N., & Moules, T. (2010). *The impact of cyber-bullying on young people's mental health*. Retrieved from http://www.ncb.org.uk/media/111007/cyberbullying_report.pdf
- Panthulawan, S., Kunaviktikul, W., Nantsupawat, R., & Srisuphan, W. (2016). Development and psychometric testing of the nursing performance for patient safety scale. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 20, 45-59.
- Pavakul, K., & Sukanich, P. (2011). The study of bully behaviors and the level of self-esteem in a Bangkok secondary school. *The Journal of The Psychiatric Association of Thailand*, 56(1), 35-44. (In Thai)
- Puengchompoo, W., & Panuthai, S. (2014). Developing of the learning and teaching with e-learning model for undergraduate nursing students in a gerontological nursing course. *Nursing Journal*, 41, 11-25. (In Thai)
- Samoh, N., Boonmongkon, P., Ojanen, T. T., Samakkeekarom, R., & Guadamuz, T. E. (2014). Youth perceptions on cyberbullying. *Journal of Behavioral Science for Development*, 6(1), 351-364. (In Thai)
- Shariff, S. (2008). *Cyber-Bullying: Issues and solutions for the school, the classroom and the home*. United Kingdom: Routledge.
- Sittichai, R., & Tudkuea, T. (2017). Cyberbullying behavior among youth in the three southern border provinces, Thailand. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 28(1), 86-99. (In Thai)
- Sukum, P. (1999). *Bullying-from backyard to boardroom*. Bangkok: Kopfi. (In Thai)
- Surat, P. (2018). Causes and effects related with cyberbullying: A case study of cybervictim Thai youths. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology*, 4(1), 260-273. (In Thai)
- Suriyabadara, V. (2017). An analysis of the attitude towards cyberbullying and cybervictimization among the university students of Sri Langka. *World Journal of Social Science*, 4(2), 18-31.
- Tokunaga, S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computer in Human Behavior*, 26, 277-287.
- Veenstra, S. (2011). *Cyberbullying: an explanatory analysis*. Retrieved from [http://www.cyrenjeugd.nl/files/Veenstra,%20S.%20\(2011\)%20Cyberbullying%20%20an%20explanatory%20analysis.pdf](http://www.cyrenjeugd.nl/files/Veenstra,%20S.%20(2011)%20Cyberbullying%20%20an%20explanatory%20analysis.pdf)
- Wang, J., Nansel, T. R., & Iannotti, R. J. (2011). Cyber and traditional bullying: Differential association with depression. *Journal of Adolescent Health*, 48(4), 415-417.
- Wildermuth, S., Davis, C. B. (2012). Flaming the faculty: Exploring root causes, consequences, and potential remedies to the problem of instructor-focused uncivil online student discourse in higher education. In Wankel, L. A., & Wankel, C. (Eds.), *Misbehavior Online in Higher Education: Cutting-Edge Technologies in Higher Education* (pp. 379-404). Bingley, UK: Emerald.

- Yang, S., Stewart, R., Kim, J., Kim, S., Shin, I., Dewey, M. E., ... , & Yoon, J. S. (2013). Differences in predictors of traditional and cyber-bullying: A 2-year longitudinal study in Korean school children. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 22(5), 309-318.
- Yen, C. F., Yang, P., Wang, P. W., Lin, H. C., Liu, T. L., Wu, Y. Y., Tang, T. C. (2014). Association between school bullying levels/types and mental health problems among Taiwanese adolescents. *Comprehensive Psychiatry*, 55(3), 405-413.